

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KOZLÖNYE.

Egész évre
Félévre
Negyedévre
Egy órára

10 — kr.
5 " —
2 " 50 "
1 " —

Egyes szám ára 4 kr.

Felélős szerkesztő: **KOHÁNYI GYULA.**
Főmunkatárs: **IQ. MÓRICZ PÁL.**
Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ**

Hirdetési díj:

hasonlóan a postai törvény szerinti díjhoz, de a hirdetések a kiadás napján valóban megérkeznek, a hirdetés díjára külön megjelölés szükséges.

A holnap.

Debreczen: 1897. okt. 6.

Tíz szobrot állított a király a magyar dicsőségnek, magyar nép multjának, tíz szobrot, elismerésül a multért: reményül a jövőre.

Sok jelét adtuk érték hálánknak köszönetünknek — most már lesztek a nemzetiszínű lámpákat, a piros draperiákat, eloltották a fáklyákat is — a fáklyákat, melyek már annyi komédiát, annyi lelkesedést láttak — a csonka darabjuk jó lesz talán majd egy kvótáellenes tüntetéshez.

Még érzik a virágillat, az áldozati tömjén füstje, mely lelki üdvéért, földi boldogságáért a királynak szállt ég felé, még ott csillog szempillánkon az örömköny, — de már is tűnőben van a déli báb, nemzeti reményeink aranyos déli bábja, a mit pedig olyan féltő gonddal, rettegő reménnyel féltettünk, őriztünk.

Veres és fekete a mi történelmünk, honfivértől véres, honfárulástól gyászos, tanuskodnak róla lapjai, a míg el nem tesszük azokat is a lomtárba, csonka fáklyák, összetört remények, rozsdás szabadságharcz-fringák és Kossuth képek közé.

Hiszen nekünk, még a multunkra sem szabad gondolni, hiszen már az is vétek, hűtelenség, hazaárulás — úgy taníták azt mindenütt, Bocskay, Bethlen,

párttűt fejedelmek vdltak — Kolonics a nemzet jó szelleme!

És most a király végtelen jószággal, végtelen szeretettel besugározza ezt a rozsdás, ezt a dicsőséges, ezt az édes multat. Szobrot állít azoknak, a kiket mi szeretünk, a kiket mi nagyra tartunk, azt mondja: reméljétek!

Reméljünk! Hisz mi is volt a mi életünk, mint várás és remény. Várakozás, melynek vége-hossza nem volt, — melybe beletörődöttünk, belefáradtunk, azt sem tudtuk már a végén: kit vártunk, mit vártunk? Remény, örökös meddő, átkos remény, kába, balga, soha be nem teljesedő remény

Vártunk: megszakták a várakozást egy-egy sűrűdőr a bitófa tövében, a mi Golgothánkon — reméltünk: fájt a reményünknek egy-egy honárulás. És most, midőn egy szebb jövő teget felénk csalogó képével, várunk, nem remélünk!

Nem remélünk!

Az az érzelem fogja el keblünket, melyet a hirtelen öröm szokott kelteni, a sokat szenvedetben: a bizonytalanságtól való félelem. — Köny van a szemünkben, azt sem tudjuk örömköny-e, bánatköny-e? És a nagy lelkesedés közben elborul egy pillanatra az arcz, azt kérdi mindenki: kinek kell e nap, és éj ragyogásáért megfizetni?

Veszélyt mutatnak az európai konstellációk, veszélyt várunk mi, nagy és fenyegető veszélyt, melynek eltakarására, elfordítására olyan jó lesz a mellőzött, a megzsarolt magyar nép, melynek oly sokszor hullott vére európai érdekekért, melynek érdekéért sohasem dobant meg Európa szíve. — S a láng mögött, melz beragyogja glóriaként a nagy, a jó király alakját, már látni lehet a sötétség ijesztő rémeit, a haza fenyegető, sötét ellenségeit, a pokoli terkvóvákat.

Alkotmányrevízió! Ez az, a miről a hír beszél, ez az, mely felelet lesz annyi honfi szív forró imájára, remélő öröme, felelet lesz a hódolatra, az öröme, az odaadó lelkesedésre, melyet a koronás király önzellensége keltett az országban.

Ez hát az ár! Ez volt a cél, melynek érdekében lehetett egy kis konczot dobni a magyarnak: hadd örüljen neki, hadd higgyék, hogy meghajolt előttük a világ. Zrínyi, Hunyady, hadd higgyétek, tiétek a dicsőség, — pedig csak játék volt minden. — Dicsőség is, verőfény is. Játék volt, játék és álom, melyből kezd már fölvernı a szürke ébredés.

És akadhat ember a hazában, ki az uralkodó önzetlen szívéből, vagy szeretetéből fakadó ily nemes ténny, aljas

A „DEBRECZEN” TARCZAJA.

Őszi hangulatok.

Ira: Endrődi Sandor.

I.

K é s ő!

A tavasz langymeleg fuvalmai
Még egyszer, újra visszatérnek!
Ég, föld még egyszer újra felhevül.
A nap minden kis zugra fényt vet.
De napsugárnak, játszi fuvalomnak
Immár mi haszna van?
— A mező elejtette koszoruját
S az erdő daltalan . . .

II.

D e a.

Lihegve állt meg a csodálatos virág előtt.
— Végre Csak hogy megtaláltalak! Mily igéző, mily remek vagy! Évek óta bolyongok, sorvadok utánad. De most itt a kellő óra! Megváltalak, életre csókollak ragyogó virágom!
S az ifju szenvedélyesen mege-ókolta a virágot.

A virág — egy csodálatosan szép, karesu kék szirmu orchidea — egyik ágával a közeli sziklaparkányra dőlve, kivonta gyökereit az omlós talajtól s míg balvány kelyhén a teli hold sugarai reszkettek: bájos leányalakká változott.

— Dea! kiáltott fel a szerelmes ifju s gyöngéden átölelte a rózsás termetet.

A leány elsápadt, ijedten bontakozott ki az ölelő karok közül s felszólt:

— A tavaszt! A tavaszt! A tavaszt!
Nagy fekete madarak rebentek át a hervadt erdő felett!
— Vége már! Vége már! Kár — kár.

Az ifju így szólt:

— Ha szeretsz végy orót magadon és gyerünk!

Némán ruhantak át a vadon fái között, mint tovalebberő árnyék. Szemközti az őszi szél zuggatta szárnyait s záporként omlott rájuk a sárgult falevél.

— Fázom! — rebegte Dea,
— Ha szeretsz, kérlek jer tovább. Otthon majd megmelegítelek.

— Van ott napsugár?
Az ifju arca elborult.

— Nagyon egyedül vágyok, Te szép vagy. bájos vagy és kellemes. Te l é s z s z az én verőfényem, napom. Add ide a kezedet.

Dea szeméi könybe lábadtak,
— Mily vadul süvit a szél s hogy tördeli az ágakat!

— Ne figyelj rá, hallgasd inkább a szíved dobogását . . .

— Hallom azt is de a magamét már alig érzem. Bággyadok.

— Ha szeretsz, siessünk.

— Késő! — felelt csüggedten Dea —
A te «kellő órád» édes barátom, meg van

átkozva. Csak a tél felé sietnénk, Ősz van s a virágok sorsa ilyenkor a hervadás!

— Irgalmas Isten! te nem szeretsz engem!

— Dea lerogyott a színtelen avarra, bágyadtan nyújtotta holdfényes kezét a két-szögbeesett ifju felé s remegő ajakkal susogta:
— Szeretlek s meghalok . . .

III.

Emlékezés.

Szavaid még fülemben csengenek . . .

— Elj boldogul! A jó Isten veled!

— Velem van-e az Isten? Nem tudom.

A mit érzek, csak bu meg fájdalom . . .

Zizeg a lomb, az erdő elborult . . .

Nem hajnallik már, hanem alkonyul . . .

Nem is a tavasz árnya fenye int . . .

Az őszi szél az, ami meglegyint.

Megyek utamon némán csendesen . . .

S merengek edes bus emlékeiden . . .

Lábam a sápadt avart zörgeti . . .

Szemem el nem sirt könnyvel van telfel . . .

IV.

Hulló levelek.

Belombesodott a fa s a ragyogó május langy levegőjén fölujjongtak a levelek!

Milyen edes az élet! Milyen szép a világ!

— Minden lombnak meg volt a maga külön álma.

— En boldog szerelmes párra fogom hinni arnyamat.

hatalmi érdekekre használ föl? Akadhat olyan, a ki vásárt csinál a templomból, hol egy ország imádkozik térdén a legjobb királyért, vásárt, melyben minden eladó? Ki eltiporja, megszensteleníti sáros lábbal egy nemzet félre ápolit, félre őrzött reményét.

Mert ez az alkotmány revízió, melyet a királyi ajándék mellé Bánffy ajándékoz nekünk, nem más, mint az 1867-iki XII. tv. cikk 25-ik pontjának megváltoztatása, eltörlése a lehetőségnek; hogy Magyarország valaha önálló állam lehessen, Ausztriához csak personál unio által kötve.

Most tehát ellentétbe került a népet képviselő kormány s a souverain a király. — Szobrokat állít a király magyar dicsőségnek, magyar szabadságnak, börtönt és bilincseket kovácsol a kormány magyar dicsőségnek, magyar szabadságnak. Hát még reményünk sem lehessen ezután a szabadságra, állami függetlenségre, anyagi jólétre egy bölcs, egy jó király alatt?

Hát sohasem szünjünk meg fejős tehene: igavonó barmai s a souverain a politikailag éretlen, hanyatlásnak indult és korrumpált nép-egyvelegnek: s midőn multunkat, politikai fontosságunkat, odaadó hűségünket, lojalitásunkat elismeri a világ, midőn olyan toasztot hallunk Európa egyik leghatalmasabb uralkodójától, melytől telni kezd a szívünk szeretettel, boldogsággal, várandós reménnyel, midőn készek vagyunk elfelejteni a multat, áldásosan buzogni a jövőért — akkor közbeszó az ostora bszólgaa ép, huzd meg magad!

— En faradt vándor homlokát legyezgetem
— En dalos madár fészket takargatom.
— En leveleim halk zenéjével a költő
lélket andalítom el.

Október vége felé járt az idő. Az Ősz halavány tündére végig lengett a sapadt vidéken. Hűs fuvalom zizegett a lombokat.

— Hulljunk le a sirba! Nincs itt miré várn!

— Hat nem teljesült be álmotok? — kérde a tündér.

— Czirakodó házaspár jött álám. A férfi főlemt ökökkel ütötte a nőt, a nő hirtelen visszafordult és arcza ütötte a ferfit. Letepegeték egymást a földre. Szinte tajtékzottak a dühtől. — Te csudar! — rikácsolt a férfi, bar sohase láttalak volna! — Libdazzanak lelkeddel az ördögök! — fuldokott a nő . . .

— Mogorva arzu ember keresett menedéket ala tam, — suttogtak a másik lomb levelei. — láttam, mikor az erdő szélén egy szegény vándort legyilkol, az an ide jött, itt olvasgatta össze az elrabolt garasokat s törülte meg a veres kezét . . .

Dalos madár fészket rakott leveleim közt, — szólt a harmadik lomb, — de jött a jégvihar, szemem láttára verte agyon a kis madar családot s a dúlt fészket galylyaim egy részével letörte, tovasodorta . . .

— Szomorú, néma ember jött felém, — szólt a negyedik lomb, — leveleim halk zajára még szomorubb lett, sóhajtott, aztán folakasztotta rám magát . . .

Már minden levél lehullott, csak egyetlen levél maradt még a fán.

A tündér csodálkozva nézett a magasba:

És mit gondol Bánffy ur, mi lesz ennek a vége: csalódott remény, ellentűntetések, alávaló parlamenti harcz, vérbetiport nemzeti érvek és érzület, adáz élet-halál harcz a hazában, melyben többet fog veszíteni az a ki győz, mint a ki bukik.

S a délibáb még mindig csillogtatja azt a dicső régi képét: Zrinyit, Hunyadi.

Inkább add vissza nekünk a multat, Magyarok Istene!

A. S.

BELFÖLD.

A lelkészek javadalmainak adókötelezettsége. Figyelemreméltó, döntő határozatot hozott a napokban a közigazgatási bíróság. — Arad megye közigazgatási bizottságának határozatával szemben ugyanis helyt adott a bokszezi görög katolikus lelkész panaszának s fölmentette ítéletével a lelkészt a községi pótdadó fizetése alól. Ítéletének megokolásában kiemelte a közigazgatási bíróság, hogy azt a földterületet, mely után a községi pótdadó ki volt vetve, tulajdonosa, a Pavel-alap, a bokszezi lelkészek haszonélvezetére bocsátotta át, annak jövedelme tehát oly javadalom, melyet a lelkész kizárólag Bokszezen viselt egyházi hivatala után élvez, az íly javadalomtól pedig az 1886. XXII. törvény cikk értelmében a lelkészek nem tartoznak községi pótdadó fizetni. Nem alterálja ezt az a körülmény, hogy a terület nem a plebania, hanem a Pavel-alap tulajdona, melynek a tulajdonjog elismeréséül tíz koronát tartozik fizetni a mindenkori lelkész s hogy a birtok jövedelme nem számítható a plebania vagyonához s általában a parokialis jövedelemhez, mert ebből is csak az tűnik ki, hogy a terület haszonvétele a lelkészi hivatal javadalmá, már pedig az idézett törvény 138-ik §-a szerint a lelkészek részére biztosított adómentesség kritériuma nem a tulajdon kérdése, hanem az, hogy a kérdéses javadalmat a lelkész az illető egyházközségben

viselt lelkészi hivatala után élvezze, amihez a főnforgó esetben nem fér kétség.

A kiegyezési provizorium. Bánffy Dezső báró miniszterelnök és Lukács László pénzügyminiszter Becsbe utaztak, hogy ott a tegnapi tartott közös miniszteri tanácskozáson, osztrák kollégáikkal egyetemben megállapítsák a kiegyezési provizoriumra vonatkozó törvényjavaslatok szövegét. Az elkészített javaslatokat a jövő héten egyidejűleg fogják benyújtani úgy a magyar, mint az osztrák országgyűlésnek. A kiegyezési provizoriummal egyidejűleg terjesztik a képviselőház elé a bank-zabadoznak a status quo alapján történendő egy évre szóló meghosszabbítását is. Az osztrák-magyar nemzeti bank intéző bizottsága e végből még e héten tanácskozást tart a rendkívüli közgyűlési azonban csak a kormányjavaslatok előterjesztése után hívják egybe.

Bánffy báró magyar miniszterelnök és Lukács dr. magyar pénzügyminiszter osztrák minisztertanácsaikkal megbeszélést folytattak a közös költségelőrányszat tárgyában, melynek végleges megallapítására tegnap délután három órakor ült össze a közös miniszteri értekezlet. Ezen alkalommal valószínűleg egyéb folyó ügyeket is megbeszéltek és megallapodások történtek az iránt, hogy mely időpontban terjesztessenek a provizoriumos törvényjavaslatok a monarchia mindkét államának országgyűlései elé. Ez ideig a kiegyezési provizorium egy évi időtartamra van tervbe véve.

Egy kinevezési hír czáfolata. Azt a hírt, mintha az állami számvevőségek alelnökévé Jankovich János pénzügyminiszteriumbéli miniszteri tanácsos volna kinevezelve, a „Bud. Tud.” teljesen alaptalannak mondja.

A szikszói mandátum. Abauj-Torna vármegye központi választmánya e hó 14-ére tüzte ki a szikszói kerületben a képviselőválasztást. A kormánypárti Darvas Béla ellen a függetlenségi és 48-as párt Rakosi Viktor lemondása folytán a jelöltséget most Mocsáry Lajosnak, a közjogi előzők és kipróbált régi tájgának ajánlotta föl. A szikszói kerület választó polgársága önmagát tiszteli meg, ha mandátumával egy ilyen nagy férfiú előtt nyitja meg az országgyűlés kapuját.

— Mire vársz, kis levél?
— Repülői hajtók! A végtelen árján akarok ringani. Végzetem rabags volt. Oh, mint irigyeltem a madarakat! — A halál meg fog váltani s szárnyakat ad nekem, mint a madárnak.

Metsző szél süvöltött el mellette, lekapta az ágról a sapadt kis levelet s besodorta a közeli pocsolyába.

A szürke ködben ott állt a fa szomoruan, feketén, levelek nélkül, iluziók nélkül . . .

A tintatartó.

(Csevegés.)

Figyelmesen átolvasva egy lapot odáig, hol a tarczának maradt egy kis fölösleges hely, mindig úgy érzem magamat, mintha túl lennénk a vacsorán s most a csemegét adják elénk.

A háziasszony hátrább tolja székét az asztaltól. Úgyes fordulattal jelt ad a fesztelesen bb csevegésre. S ez a vacsorálás nagy munkájának az édes pihenése.

A jó házi asszony migraine nélkül al nem éné, ha vacsorájának fő fogásai: a peccsenyék, teszták, halak nem lennének teljesen kifogastalanok, még a kritikus nő szemek előtt is. Ezek az első fogások akkor kerülnek a bíráló szemek és nyelvek elé, mikor még nem teltek túl a vendégek s fogékonyak az ízek iránt. Kelő bamulattal üdvözlik a felcífrázott halakat, örömmel viszcnozzak a pirosrá sült peccsenyék mosolygását s a teszták édes pilantásait. A legszellemesbb tarsaság is e nemű az első fogások élvezete alatt.

A következő tálak mindig kevesebb figyelem-

ben részesülnek, mire pedig a csemegére kerül a sor: azt sem tudják, hogy mi jutott a tanyerükra. A szomszédok egymás felé fordítják fejeiket s a jólakott, elegendeti emberek modoraban mulattalják egymást. A toasztozók kezdenek érdekesek lenni. Most már jöhet a csemegé. Örökre eltűnt az ehés figyelem Ennél tehát csak az a fődolog, hogy ügyesen legyen szervirozva. A körte törött részét jól elrejték a zöld levelek, a szőlő pirosoabb szemé jussanak kívülré, felül cukorkasak cifrálkodjanak, a beiső részeket ki lehet tölteni almával is. A csemegére nincs mar szükségé senkinek, de vigan pattogó pezsgőjével elmaradhatlan része a vacsorának.

Ilyen csemegének képzelem a tarczarovatot a lapokban. Be kell töltenie egy kis helyet s meg kell eleznie azzal a figyelemmel, melyet pihenésül szan neki az olvasó, etelve a többi cikk zsíros, édes, tápláló vagy megemészthetlen tartalmával.

Ilyen gondolatokkal fogok a tarcza olvasásához. Nem veszem rossz néven, ha olyan frázisokra akadok, melyek az ügyesen elrejtett zuzott körtére emlékeztetnek. S ha a vég-szavakban igazi szesz helyett csupan brausepulverre akadok, jó szívvel elviselem. A pezsgővel is megcsik ez néha!

Ugy érzem, hogy el kellett mondanom ezeket. Talán melegségül, vagy megvesztegetésképen, hogy minden okos dolgot elkerülve a toltanra bizom: mázolgassa le, amit a tintatartómban talal.

De szép is ez a kis tintatartó! S leg-alább tinta van benne elég . . . S addig, míg tinta, toll, papir van a világban, nyugodtak lehetünk: nem pusztítja ki a világot teljesen az öngyilkosság divatos mániája.

József kir. herceg iskolatársai.

— Budapesti level. —

okt. 5.

Ezernyolczszáznegyvenhétben történt hogy a budapesti piaristák gimnáziumát egy sereg fiatal diák hagyta el, kézzorítással fogadván, hogy ötven évvel később találkozára jönnék össze. Az ifjakból fehérszakalu öreg urak lettek, tekintetesebből a méltóságosig, sőt az egyiknek fenséges a címe, József kir. herceg ez a ki nem felelte el az ígéretet, mára meghívta egykori pajtáit, a kik közül bizony már csak tizen élnek, a többi sirba dőlt.

A nevezetes találkozó misével kezdődött, amelyet V é z i n g e r Károly apát mondott a verbeli Szent-Zsigmond-kápolnában. A kir. herceg a jobboldali pirosbarsonnyal bevont padokba ült iskolatársával, Palkovits József tábornokkal, Pfrim László közigazgatási biroval, Havassy Ignác biztosító intézeti osztály főnökkel, Nagy János ügyvéddel, Strobl Lipot háztulajdonossal, Sturm István földbirtokossal, Csáky Gyula nyugalmazott postafőnökkel, Kleberg Vilmos nyugalmazott pénzügyi számtartóval, Szabó Imre földbirtokossal és Glosz József udvari kereskedővel.

A misén az operaház tagjai énekeltek, József kir. herceg atvezette az öreg urakat a Stöckl-féle palotán keresztül a maga házába. Az iskolatársak a sirboltot kitogatták meg s koszorút tettek József nádor, meg László kir. herceg koporsójára. A két koszorú szalagján aranyos betűkkel van írva a tiz öregember neve.

A társaság a szomorú helyről a plébánia hivatalba ment, ahol a találkozást jegyzőkönyvben örökítették meg.

Déli tizenkét óraker ebédhez ültek az öreg urak József kir. herceg palotájában. — Előbb a Margit-sziget a só vendégőjében akarták megtartani az ebédet, de a rossz idő megváltoztatta ezt a tervet.

Az asztalfőn József kir. herceg ült. Az ebéd egyszerű volt és magyaros, meg az ételek kir. hercegi koronás karttyáján sem akadt egy idegen szó. A mi nemzetközi vendéglőseinknek

Nos igen. Régente, ha valamely nagyra szabott életpalya nem sikerült, szolgabírónak még mindig elég volt bárki is. Szildebbséggel hajlammal bírók gyógyszerészek lettek s csak a nagyon fellengesebből lett neha borbély. S még csak ezután kezdődött az öngyilkosság. Ma a szolgabírosággal kezdik az életpályát s csak ha ennek nem van be valaki, lesz belőle, egy mandatum segítségével, országos nevezetőség. Cseleveszt el pályatitok nem me nekülnek már a gyógyszeriar balszamat vagy a borbély-műhely szappan-buborékai közé. Lehajják fejüket s elkeseredetten nyúlnak — tintatartó felé.

Ha kitűnő szolgabíró, gyógyszerész, borbélyt, fotografust nyelt el a tintatartó sötét öble!

S milyen tarka, vegyes társaság állja körül! Ide jön a vegzett föld-sur, az örökös képviselőjelölt; aki partában maradt s az, akinek elfogyott a hitele. A tintatartó kékes tartalma örökíti meg ezeket a későn termelt gondolatokat addig, míg a nyomdafesték alá kerül. Mert ezt a büntetést nem kerüli el a világ, ha egyik-másik fiatal mostohaúl bánt. Csak a vidéki poéták képzelik, hogy a szerkesztők kerlelhetlen zsarnokok s létezik a világon papirkosár is. Pedig hát — kevés kivétellel — csupa áldott, aranyos ember mind s a paprkosárban régen dobót csinált a szerkesztő valamelyik apró csemeteteje. Ő maga tekintetbe veszi az érdemeket, u. m. atyafiságot, jóbarátságot, szép ajkák ajánlását, előkelő társadalmi állást stb.

Nem az ő hibájok, hogy ezt az áldott szívet úgy eldarabolják azok, akik így közel férköznek hozzá, hogy a szegény olvasóknak nem jut belőle egy morzsa sem.

Megörtenik, hogy a tintatartó hiveit olyan arccal áldotta meg az ég, mely az

példaadásul ide nyomatjuk az ételsort, a mely József nádor fiánál ma asztalra került;

Budán 1897. október 5-én.

Ebéd:

Árpakásaleves áttörve.
Balatoni fogas majonézzal.
Spekelt ve-epecsenye
friss zöldseggel.
Karföl kemenczén sültve.
Óz-hát és liba-peccsenye.
Burgonya és fejjessalata.
Turós galuska. Francza sütemény.
Befőtt gyümölcs.
Sajt. Piskóta.
Friss gyümölcs.
Kavé.

József kir. herceg az ebédén a következő felköszöntőt mondta:

Kedves ifjúkori barátaim! Ismét együtt vagyunk, most a boldog ifjúkor elmúltával. Kedves hazánk egén ötven év óta sötét felhők tornyosultak, de hála a Gondviselésnek, a felhők elvonultak, az előző nap derűt árasztva szeretett hazánkra. Rendkívül örülök, hogy ismét össze találkoztunk, együtt voltunk és ez örömtől eltelve kérem a Mindenhatót, hogy az emberi élet legvégső és boldog határáig éltesen bennünket.

Az ebéd késő délutánig tartott s jó bor mellett folyt a szóbeszéd a régi időről, amikor még valamennyien dalias ifjak voltak. A társaság könyekig meghatva bucsuzott el a vendégszerető házigazdától.

TARKA-ÉLET.

A király szobrai.

Mindenfelé örömben úsznak
Magyar szívek, magyar szemek
S magyar tüdők, lidércnyomástól
Szabadulván, letűzzenek.
Most porba hullt nemzet; király közt
Vásárral, hurrah, magyarok!
En is szeretnék ünnepleni,
En is örülni akarok.

ujdonságok irójának is megtetszik. A tűzvész, jablás, öngyilkosság stb. hírei között egyszer csak lesz valami a szellemes íróról is. Hogy elvesztette a tajak pipáját, vagy ha hölgy: »ujjabb családi örömeiket élvezte.« De ott lesz, hogy »szellemes írónk«, okvetlenül. Ezt a címet megnyerni majdnem annyi fáradságba kerül, mint a Takova-rendet. De epen annyit is ér ám!

Igy aztán nem esoda, hogy a tintatartók napról-napra több híve akad. Sőt már nezd ma asabb kitüntetésekben reszesülni. Halad fel oda, ahol a sport és divat terem és divat terem s a lovagó ostor, veres frakk, vagy a legyező és csipkekendő társaságában helyet foglal már a tintatartó is.

Az írás járvány alakot ölt. Azok, akik már egyszer megszerezték azt a bizonyos irodalmi Takova rendet, nem nyugosznak addig, míg legalább egyszer életükben kötetel nem gazdagították a könyvpiacon ama részét hol kilogrammal mérik a tintatartó termékeit. A lapszerkesztésbe is bele akar veszni mindenki legalább egyszer. A vidéki prókátor nem ismer nagyobb gyönyörűséget, mintha többes számban írhat meg a feleségéről is. Mások ismét csak akkor akarnak meghalni, miután látták (nem Nápolyt), hanem Vácot, hova az utlevelet az esküdtsek állítja ki.

Könyv-könyv után jelenik meg — baráti bazditásból. S azok a sötét világnézetű emberek, akik látják (olvasni szerencsére nem divat!) fel-ohajtnak:

— Uram, segíts! Ninesenek már jó barátok az eg alatt!

S varva lesik a sztrájkok korszakában azt a napot, melyen a tintatartók gyárosai is beszüntetik a munkát.

Mi nem történt sok század óta:

Szivünk' megérti a király,
Vidulj föl, óh te kétkedő szív,
Örűj, neved! ma ne bírálj,
Hajb, mindhiába: rémes arnyak,
Múltból szívemre szállatok,
S itten kaczagok gunyó'ódva,
Hogy én örülni akarok.

Sebestyén diák.

A csaszlaui kalucsni keserve.

Nemes ágyból származtam, Csaszlauban születtem, Dél-Amerika kaucsuk fájából öntöttek, de nevező és szülőapám az öreg Prohaszka volt, a csaszlaui vice közsörűnek és kefesnek tulajdon unokája.

Ifjú éveimben mint kalucsniciska gyöngy életet éltem, werkli mellett tánczoltatott a gazdám és Csaszlau szépei lakk cipő helyett igen gyakorta elnéztek.

Mert Csaszlauban több a kalucsni, mint a lakkcipő, de olyan kalucsni, mint amilyen kalucsni én voltam, még a prágai polgármester lábán sem volt soha. Mért én igazi király voltam a kalucsniknak s a gazdám is sem Krrbek, sem Zubek, sem Zánseknek nem nevezte magát, hanem Prohaszka, a feltűrt orru Prohaszka, — ez volt a neve . . .

A Paprika és Tsikósch országába még az ötvenes évek elején kerültem el s kaptam, mint megyefőnök indigenatust főispániranggal és méltósággal, mert még akkor fann világ jart a Prohaszka, aki otthon csak közsörű volt a »barbaren landba« mindjárt obergespán lett belőle.

Mint ilyen kalucsni nevezetes szerepet játszottam különösen a tavaszi és őszi debreczeni vásárok alkalmával mikor is rendszerint a debreczeni főbírák nyakán lovagoltam s zsandárimmal börtönbe üztem minden becsületes magyar embert, csupán a magyarok első embereire R ó z s a Sándorékra voltam tekintettel, mert ezek a derek emberek sutytyomban zsizoztak a kalucsnimat.

Es lassan, lassan így fejlődtem a kalucsniciskából kalucsni, mintahogy a Jókai Móricz új földesurából lett magyar földes ur, — én is átmentem minden partnyalaton, giráltam, recepiáltam és pipáltam, míg végül sokan a miskolczi születésű baka csiznával teljesen összetévesztettek. Ez időtől a népköriökben és a csehek gyülesein is jelentékeny volt a szerepem, holott fereg rágott már ekkor a bus szivemben, mivel éreztem a kalucsniknak sülyedését a barbarországi sártengerbe. Kellemetlen esafódasomból azonban a Tisza-Wekerle s Bánffy korszakok alatt, mint nagyszágos fináncz direktori kalucsni ébredék, már-már ujra elédését látván Csaszlaumnak, mikor is jött a fiatal német császár, a ki mindenről szelott, csak rólam nem, még a debreczeni egyesült dalárdákról is, ekkor mélabússág fogott el.

— Mas a nóta, mas a kvóta, mondam én s midőn még Tinódy Sebestyén is szobrot kapott szegyen pirral vörösült ki az orczám, hogy hiában szolgáltam ki annyi urat mint kalucsni, engem teljesen elfeledtek . . . Elhatároztam, hogy nemzetiségi politikát fogok üzni, tehát boldogságra kívántam az oláhokat, mivel sikerült is magamra vonni a kir. ügyesség figyelmét . . .

S én a kalucsni, ki Csaszlauban születtem, ki már az ötvenes évek óta neves bürokratának voeam éjjel és nappal, de különösen őszi esőben hű kísézője, most alighanem s z á r a z r a, dutyiba kerülök . . .

Uraim ne irigyeljétek tehát sorsomat, vegyetek példát rólam s ismerjétek el, hogy a mai zür-zavaros időkben még a kalucsniból is lehet agitátor és midőn az őszi eső hullását látjátok; — sirjatok, sirjatok, mert Csaszlauban nem születik több olyan kalucsni, mint én, kit jelenlegi gazdám az ellenzéki ujságíró c z i p ő g y a n á n t i s használ Sirjatok emberek, sirassátok mint az őszi eső a minden kalucsnik nesztortat! . . .

Paulus.

Kártyásoktól kizsebelt főhadnagy.

(Saját tudósítónktól.)

Debreczen, okt. 6.

A svindlerok világában nem az utolsók a kártya-spielerek, kik a pénzből teljesen kifosztottak egy Debreczenen átutazó főhadnagyt.

A főhadnagy f. hó 4-en utazott keresztül Debreczenen, hol is egy magát földbirtokosnak nevező ember, két más társával szállott be a katonatiszt kocsjába. A rendesen kiöltözött földbirtokos kártyajátékot ajánlott fel, az unatkozó katonatisztnek bemutatvan két más társát is, kikkel együtt aztán megalkotották a kártya kompaniát.

A játék végén a főhadnagy nem csupán nagobb összeg készpénzt vesztette el, hanem becsületzóra is esült kártya adósságot, mely kártya adósságot azonban a katonatiszt állomás helyére megerkezven azonnal sürgönyileg megküldött a nyertes partnerének, de egyidejűleg leveleiben felkérte a rendőrséget is, hogy világosítsanak fel a magát földbirtokosnak nevezető kártyaspieler felől.

Es mint már eddig is bizonyosnak látszik, a kizsebelt főhadnagy gyanuja nem alaptalan, mert az általa megnevezett egyen debreczeni illetőségű ugyan, de nem földbirtokos, hanem egy veszedelmes kártyahős híreből is, hogy világszerte a kártyahősök szokott vasúti utasokra vadászgatni.

Egy debreczeni fiatal polgár pedig egyik kissebb kávéház tulajdonosát panaszkolta be, hogy cimboráival együtt elnyert tőle 175 frt. készpénzt.

Bizony ideje is voloa már, ha a rendőrség közé utna az ilyen veszedelmes kártyás bandáknak, melyek folyton mocskokkal fenyegetik Debreczen jó hírnevét.

Az ujfehértói csodarabbi meghalt.

(A kinek milliók voltak a jövedelmei.)

— Saját tudósítónktól. —

Debreczen, okt. 6.

Egy érdekes ember elhalálozásáról értesülünk. Silbermann Reb Hertzka az ujfehértói csodarabbi 84 éves korában meghalt.

Reb Hertzka világszerte híres volt a hitsorsosai körében, kik bámulatos dolgokat beszéltek tudásáról a gyógyításairól. Hogy vizsgálata, segítő bölcs tanács nélkül senki sem tavorozott tőle. Tudománya olyan volt, mint a tengerszem. — Élete pedig, mint a világ-bölcse. Es ez öreg tudós paphoz, kit köznéven csak csodarabbinak neveztek, a világ minden tájáról zarándokoltak a segítséget, az enyhülést, az okos tanácsot kereső zsidók, kik a kis nyírségi kősziget-gazi Me k k á k é n t keresték fel. Es hosszú élete alatt mesés kincsek, milliók folytak a halas hitsorsosoktól a tőpörödött kis zsidórabbi kezébe, kinek egyik fővárosi lap kimutatása szerint volt évenként fél-millió forint jövedelme is.

A csodarabbi azonban vajmi keveset élvezett e kincsekből, ahogy jött aként szétosztogatta a világ minden zsidó koldusai között, de a fehértói szegény keresztények is sokat élvezte jótékonyágát. Mert maga Reb Hertzka úgy élt, mint valami pusztai remete, folytonos böjtölésből és tanulásból állott az élete. . . .

Sült krumplinál egyebet már évek óta nem evett s abból is egy-két harapást, hogy szervezete, melyben erős lelek rejtőzött, epfentarhassa. Tíz éve, hogy nem feküdt ágyban. Karosszékekben ülve virrasztott az érdekes tudós öreg, ki előtt folyton nyitva állott a tudományok könyve, szünetnélkül imádkozván, tanulván. S ha a tudós könyv mellett ülve elszenderült, ennyiből állott alvása. . . .

A világhíres csodarabbi különben halála napját előre megjelölte s már szombat óta nem evett semmit, csak imaiba merült még mélyebben belé s ott is szenderült el az örök

alomra karosszékekben, a nyitott imádságos könyv mellett. . . .

A csodarabbi temetésére a világ távol helyeiről gyülekeznek a zsidók.

Táviratok.

A provizórium.

Budapest, okt. 6. (A Debr. ered. táv.)

Tegnap d. u. 3 órakor tartották meg a közös miniszteri tanácskozást, a melyen résztvettek: a három közös miniszter a két miniszterelnök és két pénzügyminiszter. A tanácskozás amely 6 1/2 óráig tartott végig tárgyalták az egész közös költségvetési előirányzatot. Az előirányvélleges megállapítása, szokás szerint, közös minisztertanácsok marad fenn, a mely a jövő vasárnapon tartatik meg a bécsi Hofburgban ö Feisége elnöklété alatt.

A delegációk összegyűlésének időpontját még nem határozták meg. A kiegyezési provizóriumokra vonatkozó javaslatokat illetőleg úgy látszik, hogy abban történt megállapodás hogy azokat a jövő het egyik napján fogják a monarchia mindkét államának parlamentje elé tényszeríteni.

Lelkész és tanítvány.

Budapest, okt. 6. (A Debr. ered. távirata.)

Pálemoban P. Aurelin Ferrara lelkész, ki a szünet alatt egy gróf 18 éves szép leányának adott a vallásból oktatást, tanítványát megszoktatta. A lelkész 45 éves.

Uj titkos tanácsosok.

Budapest, okt. 6. (A Debr. ered. távirata.)

A hivatalos lap legközelebbi száma hozza, hogy a király L a n g Lajos és P a l l a v i c z i n i Ede örgróft belső titkos tanácsossá kinevezte.

A királyné itthon.

Budapest, okt. 6. (A Debr. ered. távirata.)

A királyné állandóan igen visszavonultan él a budai várkastélyban. Mióta a rossz idő tart, ki se mozdul kocsistályából, rendes sétáját se teszi meg a várkertben.

Firczak püspök a magyarságért.

Budapest, okt. 6. (A Debr. ered. távirata.)

Firczak Gyula munkacsi püspök összes fő- és alesperesit összehívta gyűlésbe, hogy jelen nyomasztó helyzetük dacára ne szünjenek meg a magyar bázaránti ragaszkodást hivatásukban ápolni, hitűségre buzdítani. Ezzel kapcsolatban elfogadták azt a határozatot, hogy a teológusok a theologia mellett emellett a tanítóképzést is végezzék el, ami nagy fontosságú, mert a ruthén nép így magyar nyelvet saját papjaitól tanulhatja, kikben bizalma van.

A bányász kongresszus és a miniszter.

Budapest, okt. 6. (A Debr. ered. táv.)

L u k á c s miniszternél tegnap a bányász kongresszus küldöt sege tiszteletet s átadta a bányász kongresszusi emlékirmet. A miniszter igen szívesen fogadta a kitüntetést, sajnálkozását fejezte ki, hogy a kongresszuson részt ne vehetett.

Országgyűlés.

— Saját tud. táv. —

Budapest, okt. 6.

A Bányfő óra állatt immar azt is elértük, hogy okt. 6-án, a nemzeti gyász napján formális ülést tartott a képviselőház ahelyett, hogy ünnepelt volna s még csak ember sem akadt tegnap, aki tiltakozott volna ellene. A mai ülésnek a köteles példányokról szóló törvény javaslat harmadszor történet felolvasása és elfogadása volt a tárgya. — Ezután feláll B a n f f y br. miniszterelnök s bejelentette hogy a jövő héten benyújtja provizóriumról szóló javaslatokat.

Okt. 6. ika a fővárosban.

Budapest, Ma reggel 9 órakor a Ferencziek templomában gyászistenisztelet volt gr. B a t t h á n y i Lajos és az aradi vértanúk lelki üdvőségért 10 órakor pedig az egyetemi ifuság matiné rendezett a vidág nagy termében a nemzeti gyász emlékére.

A szocializmus az egyetemén.

Budapest, okt. 6. (A Debr. ered. táv.)

A szocialista egyetemi hallgatók, daczár vasárnapi szétugratásuknak, tegnap este megtartották gyűlésüket. Elhatározták, hogy külső egyesületet alakítsanak. Bölcsészek, orvosgyógyászok már ki is jelölték bizalmi bereiket.

Ujdonságok.

Oktober 6.

A tizenhárom h

tábornok nap gyászba borította Debreczen szab. kir. város polgárságát, az öröm után a szomorúság ruháját öltvén magára. Ma reggel 9 órakor kivégzett hősök emlékére gyászistenisztelet volt a rom. kath. templomban, melyen d. u. 10 órakor W o l f f k a Nándor cz. püspök plébános mondott misét s a melyen megjelentek a debreczeni 48-49 es honvédegylet tagjai zászlójuk alatt s a városi tanács nevében K ö r n e r Adolf tanácsnok es S z a b ó Kálmán II. a jegyző, hogy ekképen könnyítsenek a 48 es 49 es öta parlado hősöknek nehézségi alman emlekezésével. Délután 5 órakor pedig a főiskolai irod. önképzőkör tartja meg kezelet emlékünnepelet, amelyről holnapi számunkban hozunk tudósítást.

* Személyi hír. Király Gyula, Debreczen sz. kir. város gazdasági tanácsnok, tegnap szabadságidejéről hazaérkezett s már tegnap el is foglalta hivatalát.

* Közigazgatási bizottsági ülés. Tegnap d. u. tartotta Debreczen sz. kir. város közgazgatási bizottsága rendes havi ülést gr. Dégenfeld József főispán elnöklété alatt, melyen az uj kir. tanfelügyelő Csánky Viktor bemutatkozott s már referálta is a hivatalkörébe vágó dolgokat. Az ülésnek nehány felebbezésen kívül a szakelőadók jelentései kepeztek tárgyait, melyekről ujdonsági rovatunkban számolunk be.

* Az egyházközségi főjegyző választás. A Debreczeni Elenőr tegnapi (233.) számának Az egyházközségi főjegyző választás cz. ujdonsági közleményére röviden csak annyit jegyzünk meg, hogy nem az a kérdés amit a D. E. cselizatosan fesseget, hanem az, hogy volt-e joga a bizottságnak bármiféle revízióba is belemenni akkor, mikkor mar a felbontott és elfogadott szavazatokról első ülésén olyan jegyzőkönyvet vett fel, melyet meg hitelesített s az egyházközségi feltejesztési határozott, maga a bizottság pedig a jegyzőkönyvet hitelesítő ülésen feloszlattattnak nyilvánított. — Ez az a kérdés, amely hisszük hogy sehogysem tesszik ami keserűen csalódott és — csalódható laptársunknak.

* Rendkívül tanácsülés. Ma d. e. 10 órakor rendkívül tanácsülés volt K o m l ó s s y Arthur főjegyző, mint a családi gyász folytán akadályozott S i m o n f f y Imre kir. tan. polgármester helyettesének elnöklété alatt, melynek első tárgyaként elnök bemutatja a ma d. u. 5 órakor a 13 vértanú emlékére tartandó főiskolai ifusági ünnepélyre szóló meghívót. A tanács kimondja, hogy képviselteti magát az ünnepélyen s erre K o m l ó s s y Arthur főjegyző vezetése alatt V e s e y Imre, K i r a l y Gyula tanácsnokokat és I l l e s y Gyula tb. aljegyzőt küldte ki. Bejelentette továbbá az elnök a kir. tan. polgármestert oly melyen süjtő gyász esetet, özv. K. T ó t h Antalné unó halálát. A tanács részvétének jegyzőkönyvében adott kifejezést s azt a polgármester tudomására fogja hozni, egyeztetve kimondta, hogy a ma d. u. tartandó temetésen testületileg részt vesz. A mai ülésnek ezeken kívül csak kevés és kis jelentőségű s csak sürgőssége által kitűnő tárgya volt s már 11 órakor véget ért.

* Polgári iskola Debreczenben. Simonffy Imre kir. tan., polgármester jelentést terjesztett s tegnap délután tartott közigazgatási bizottsági ülés elé, melyben azt méltatja, hogy polgári fu-iskolának városunkban való létesítéséről a város hatósága meg van győződve, azonban Debreczen anyagi erejét oly sok oldalról veszik igénybe, hogy csak állami költséggel felállított polgári iskolát vehetné-

az egyetemen.
(A Debr. ered. táv.)
hallgatók, dacára a
nak, tegnap este meg-
határozták, hogy külön
Bölcsészek, orvos- és
jelölték bizalmi ems

Ágok.

A tizenhárom hős
tábornok napja
zen szab. kir. város
a szomorúság ru-
reggel 9 órakor a
gyászistenisztelet
omban, melyen dr.
püspök plébanos,
megjelentek a deb-
gyelet tagjai zászlójuk
evében Körner
Kálmán II. al-
nyitsenek a 48 év
ez sri alman az
rakor pedig a főis-
tja meg kegyetes
olnap számunk-

Gyula, Debreczen
tanácsnoka, tegnap
ezett s már tegnap

ottsági ülés. Tegnap
z. kir. város közig.
ését gr. Dégenfeld
att, melyen az új

aktor bemutatkozott
alkörébe vágó dol-
felebbezésen kívül
képezték tárgyait,
akben számolunk be.

Főjegyző választás.
A tegnapi köz-
bizottság elé terjesztett polgármesteri jelentés
száma a közigazgatás múlt havi statisztika-
kajáról, a jelentés a következőkben ismert-
jük: A polgármesteri jelentés K o m l ó s y
Arthur főjegyző írta alá a gyula folyamán
meg jelenhetett polgármester helyett. Tartalmá-
ból kiemeljük a következőket: A rendőrség
letartott lopásért 8, kihágásért és csavargásért
149, összesen 157 egyént kik közül 8-at a
kir. ügyésznek adtak át a többi a kapi-
tányság büntette meg. A városról eltolon-
czoltak 32, a vidékről a városban keresztül
tolonczoltak 48, kényszerutlevéllel kiutasít-
ottak 22, összesen 102 egyént. A rendőrka-
pitányság 26 egyént látott el iparigazolvány-
nyel, vagy ipar engedéllyel, kik 145 frt ipar-
díjat fizettek. Ipartörvényellenes kihágásért 3
egyén 6 frt büntetést fizetést. A katonai lét-
szám volt közös hadseregbe 609 ember 206
ló, honvédség 734 ember 174 ló, összesen
1343 ember 380 ló. Elfogatott adott a város
4 esetben, mint átkelőt beszállásolt 4 törzs-
tisztet 8 főisztelet, 240 legényt a 247 lovas.
Uőállításban megjelent 1 helybeli és 5 vidéki
vl. egyen. A községi bíróság ügyforgalma a
következő volt: hátralek 20 drb. új panasz 506
drb. elintézet nyert itellel 291, közbeszó-
végzéssel 61, egyezség által 48, megszünt
196, összesen 506 ügy darab hatrálék ma-
radt 20.

Ma d. e. 10 óra-
olt K o m l ó s y
a család gyász-
o n f f y Imre
tesenek elnökle-
tént elnök bemu-
a 13 vértánu
fjúsági ünnepélyre
mondja, hogy kép-
a s erre K o m-
vezetése alatt
y Gyula tanács-
a tb. aljegyző
bbá az elnök a
ilyen sujtó gyász-
né urnó halálát.
könyvében adott
er tudomására
mondta, hogy a
estületileg részt
vívül csak kevés
össége által ki-
rakor véget ért.
Debreczenben. Si-
mester jelentést
rtott közigazga-
on azt méltatja,
osunkban való
meg van győ-
agi erejét oly
gy csak állami
rolát vehetné-

nek örömmel. Egyben kifejezést ad ama re-
ményének is, hogy ilyen polgári iskola létesí-
tést némi részben, például telekadomanyozás-
sal a közgyűlés is elősegítené. Arra kéri a
közigazgatási bizottságot, hogy városunkban
egy polgári fiúiskola állam költségén leendő
felállítására tárgyában a vallás- és közoktatás-
ügyi miniszterhez indokolt felterjesztést intéz-
zen. A bizottság gróf Dégenfeld József főispán
elnöklete alatt tartott tegnapi ülésén kimon-
dotta, hogy ezen ügy kellőleg előkészítve nincs
s azzal adja ki az új tanfelügyelőnek, hogy a
város összes közoktatásügyének tanulmányo-
zása és megősmereése után tegyen benne ja-
vaslatot.

*** Riadalom az új zsidótemplomban.** A fé-
fenyes új zsidó templomban nagy riadalmat
keltett kedden este egy baleset. A templom az
engesztelés ünnepének előestéjén zsufolasig
telve volt hívőkkel. Mikor egyszer a hatalmas
kupoláról nagy robajjal leszakadt s lezuhant
egy ablaktábla az imádkozók fejére, az ima-
szekeken szét pattant üveg darabok súlyosabban
megsebesítvén K u r z Dávid utazót. — E
baleset oly reméletet keltett, különösen a nők
közében, hogy már kezdtek a templomból ki-
felé tolongani, mivel többen azt hitték, hogy a
kupola készül reájuk omlani. És hosszabb
időbe került, míg az elremült asszonyok meg-
nyugodtak s az ajtatoskodást lehetett végezni.

*** Színház bizottsági ülés.** Megirtuk
tegnapi számunkban, hogy a színházi bizottsá-
got ma d. u. 4 órára összehívták. — Mint
értésülünk, az ülést özv. K. Tóth Antalné mint
a polgármester nővérének temetése s az 5
órára kitűzött főisk. emlékünnepély miatt
elhalasztották.

*** A rend a múlt hóban.** A tegnapi köz-
bizottság elé terjesztett polgármesteri jelentés
száma a közigazgatás múlt havi statisztika-
kajáról, a jelentés a következőkben ismert-
jük: A polgármesteri jelentés K o m l ó s y
Arthur főjegyző írta alá a gyula folyamán
meg jelenhetett polgármester helyett. Tartalmá-
ból kiemeljük a következőket: A rendőrség
letartott lopásért 8, kihágásért és csavargásért
149, összesen 157 egyént kik közül 8-at a
kir. ügyésznek adtak át a többi a kapi-
tányság büntette meg. A városról eltolon-
czoltak 32, a vidékről a városban keresztül
tolonczoltak 48, kényszerutlevéllel kiutasít-
ottak 22, összesen 102 egyént. A rendőrka-
pitányság 26 egyént látott el iparigazolvány-
nyel, vagy ipar engedéllyel, kik 145 frt ipar-
díjat fizettek. Ipartörvényellenes kihágásért 3
egyén 6 frt büntetést fizetést. A katonai lét-
szám volt közös hadseregbe 609 ember 206
ló, honvédség 734 ember 174 ló, összesen
1343 ember 380 ló. Elfogatott adott a város
4 esetben, mint átkelőt beszállásolt 4 törzs-
tisztet 8 főisztelet, 240 legényt a 247 lovas.
Uőállításban megjelent 1 helybeli és 5 vidéki
vl. egyen. A községi bíróság ügyforgalma a
következő volt: hátralek 20 drb. új panasz 506
drb. elintézet nyert itellel 291, közbeszó-
végzéssel 61, egyezség által 48, megszünt
196, összesen 506 ügy darab hatrálék ma-
radt 20.

*** A t. főorvos jelentése.** Dr. Sárváry
Gyula t. főorvosnak a tegnapi köz-
biz. elé terjesztett jelentés szerint a közegészségi
állapot a múlt hóban sokkal kedvezőbb volt,
mint augusztusban, a megbe cegedések főleg az
emésztő szervek hurutos bántalmaiból álltak.
A ragados betegségek közül a vörheny, ka-
nyaró és hastífusz esetek száma emelkedett,
melyeknek tova terjedése ellen a hatóság az
óvintézkedéseket megtette. Született a múlt
hóban a város bel és külterületén ev. ref. 57
fi, 75 nő, együtt 132, ág. ev. 2 fi, 2 nő, együtt
4; r. k. 16 fi, 13 nő, együtt 29, g. k. 2 fi, 3
nő, együtt 5, izr. 9 fi, 16 nő, együtt 25, össze-
sen 86 fi, 109 nő, együtt 195, — ezek közül
törvénytelen 26. Halvasz. 7, koraszülött volt
10. Meghalt ev. ref. 56 fi, 42 nő, együtt 98,
ág. ev. 1 nő, r. k. 11 fi, 5 nő, együtt 16, g.
k. 1 fi, 2 nő, együtt 3, izr. 2 fi, 5 nő, együtt
7, összesen 70 fi, 55 nő, együtt 125. Hazas-
ságra léptek a múlt hóban ev. ref. 27, r. k.
2, izr. 1, vegyes 10 összesen 40 pár.

*** Adóügyek.** A kir. pénzügy igazgatónak

a múlt hóról beterjesztett jelentése szerint
egyes adóban befizettetett 38211 frt 23 1/2
kr, a múlt évi 35608 frt 04 kral több 2063
frt 19 1/2 kral hátralek maradt 256003 frt
02 és fél kr, a múlt évinél több 7802 frt 00 és
fél kral. Hadmentességi díjban befizettetett
153 frt 98 kr, a múlt évinél kevesebb 8 frt
02 kral, hátralek 10874 frt 04 kr, a múlt
évinél 8885 frt 99 kral több. — Az illeték-
köl emelkedett a b e v é t e l l é l y e g b e n
jogilletékben, díjjövedékben, dohányjövedék-
ben, határvámjövédékben, fogyasztási és ital-
adókban.

*** Kereskedelmi szaktanfolyam** felnöttek
számára. Kereskedelmi Akadémiánkon az évek
óta fennálló 8 hónapos szaktanfolyam,
melynek hallgatói a kereskedelmisretes ma-
gyar levelezésből, kereskedelmi szaktan s
könyviteltanból nyerneik heli négy estén 8-10
órában oktattat, f. hó 16-án nyílik meg, s
addig naponta d. e. 11-12 órában iratkozhat-
nak be jelentkezők a 20 frtyai tandíj lefizetése
mellett az igazgatónál.

*** Betegforgalom.** A kórház be-
tég forgalma a múlt hóban a következő volt;
ajtótt 69 fi, 74 nő = 143, felvételt 91 fi,
72 nő = 163, elszállított 88 fi, 69 nő, meg-
halt 6 fi, 3 nő = 9, maradt 74 fi 77 nő =
157. —

*** A termény és áruaktár közgyűlése.**
A debreczeni termény és áruaktár részveny-
társaság 1897. október hó 10-én délelőtt 10
órákor a városháza nagytanácstermében tartja
évi rendes közgyűlését. Tárgyak: 1. Az igaz-
gatóság és felügyelő bizottság évi jelentése.
2. A lefolyt 1896-97. üzleti év zarszáma-
dásai, a mérleg helybenhagyása és a felment-
vény megadása. 3. A nyerevény felosztása, az
osztalék megállapítása. 4. Sorrend szerint ki-
lépő két igazgatósági tag helyének választás
utáni betöltése. 5. Három felügyelő bizottsági
tag választása. A közgyűlésen résztvenni szán-
dezőző részvényes kötelek — az a lapszabály
24-ik cikke alapján — részvényeit a köz-
gyűlés előtt legalább egy nappal a társaság
pénztárána vagy a »Debreczeni ipar- és ke-
reskedelmi banknál« — törvény és igazoló-
jegy kiszolgáltatása ellenében — letenni.

*** A tiz szobor ügyében** a miniszter-
elnök legközelebb fölkeri a kultuszminiszterium-
ot, hogy tegyen előzetes javaslatot a szob-
rokra nézve. Mihelyt az előzetes körülmények-
kel tisztába jönnek, a kultuszminiszterium
kapja kezébe az egész ügyet. Hogy miként
döntik el a szobrok sorsát, erre nézve termé-
szetesen még nem határoztak, de minden jel
arra vall, hogy a szobrokra pályázatot fog ki-
írni a kultuszminiszterium s egy bizottság fog
dönteni a pályázó művek főtött. A kultusz-
miniszterium képzőművészeti osztálynak ve-
zetője, Szurecsányi Miklós oszt. tanácsos, teg-
nap érkezett meg szabadságáról s ő maga
mindent el fog követni, hogy a szobrok ügye
teljes sikerrel oldassék meg. Egyébiránt a szob-
rászok már most tervezgetnek műtermeikben
a szobrokról, de a tervekről írni most még
nem lehet, mert ezek atelier-titkok.

**x Dróher-féle udvarkert öttermében Szin-
ház után választékos friss vacsora.**

Színház.

A nagyzás hóhortja.

Csekély számú közönség mulatott tegnap
este Rosen Gyula kaczagató fordulatokban és
pompás ötletekben gazdag vigjátékán, a Nagy-
zás hóhortján, melyet Kuliffay Ede fordított
magyarra. Az előadó művészek mió danyian
megállották helyüket, egyik-másik jelenésköz-
ben is tapsokra ragadta az egyik nevetésből
másikba eső közönséget.

A nőszereplők közül kivált H a l m i
Margit a Ringheim bankár unokaöcsésének
szerepében, Kedves cselszövő suhancz volt,
aki nagyzási hóhortban ugyancsak a darab
elején szenved, korához képest azonban mind-
végig nagyon — okos. K o m j á t h y n é Z.
Teréz, akit megjelenésekor tapsal fogadtak,
egy bölcsen moralizáló, gondviselesszerű né-
met hölgy alakját kedveltette meg
velünk, ami nem csekély dolog. Ha filozofa-

lásait hallgattuk: azon csodálkoztunk, hogy
aesthetika felleltapósó professora, habár
p l a t o n i s z e r e l e m m e l i s (a
miről különben a darab szerzőjének vagy
nincsen fogalma, vagy torzképet volt szándé-
kaban rajzolni) beletudott szeretni és csakis
az ilyen »professzorok« megszokott együgyű
jamborsága enyhíté csodálkozásunkat. Ha pedig
bajos alakját, kedves arcát és bölcs beszédei
mögött rejtő s z e r e t e t r e m e l t ő
l e l k é t l á t t u k; akkor meg azon
kellett csodálkoznunk, miért nem szerette meg
őt a tanár ur »igazi« szerelemmel; itt is
csak az említett dolog enyhíté a csodálkozást:
Egyilyen bölcs szép asszonyt feleségül venni,
a filozofálásról leszoktatni és igazán szerető-
pompás földadat volna, csak hogy n e m t h e i
r i á k b a r ó z s d á s o d o t t p r o f e s s z o r n a k v a l ó.
Igen kedves volt meg Szabó Irma az egyik
bankár leány szerepében, csak azt nem tudta,
hogy miképen játsza el a Szűz imáját mars
tempóban. — A férfi szereplők közül először
emlíjük Tanait, Szentest, a kik tegnap mu-
tatkoztak be a közönségnek nagyobb és
egyéniségüknek megfelelő szerepekben. Rok on
szenves, hasznavehető színészek, akik meg fog
ják nyerni a színházlátogatók tetszését. Fe-
nyéri a gorombaságig őszinte őrnagy szerepé-
ben kitűnő volt, V i d o r igen jól adta az
elméletek óadparipáján lovagló tipikus német
professzort, aki annyira könnymoly volt fiatalabb
korában; hogy mint meglett férfunak másoktól
kell megtanulnia, miképen szoktak szeretni
őlelni csokolni, különösen II. felv. alakítása
tetszett. Jók voltak Sziklay, Nagy József akik
kisebb szerepeket játszottak. Et nunc venio ad
tortissimum virum: S z a t h m a r y Árpád
alakítása a Ringheim bankár szerepében egy-
szerűen felülmuhatlan volt. Ilyen »nemesített
kereskedő legényről« talán még a szerző sem
álmódott. Minden izével játszik, lelkel, szí-
vével és arczának a legparányibb izmával is.
Ilyen művészi arczjátékok, aminek kifejtésére
a darabban bőven van alkalom, valóban ritkán
élvezünk. Ez az a művész, akit nem Juppiter,
hanem maga Apolló isten teremtett.

A darab fordítása ha színészeink nem
stylizáltak, rossz, magyartalan. Több helyen
átütözik rajta és eredeti. A magyar ember
például nem mondja, hogy »bagyjatok magam-
mat kibeszélni« hanem: »hadd beszéljem ki
magamat«, stb. Egyébiránt a mulatott da-
rabot és annak művészei előadását ajánljuk
a közönség figyelmébe. (S. d.)

IRODALOM

„Vig órákra“. Sebestyén diák ver-
seire Novemb. 1-ig lehet előfizetni. Az előfize-
tési idő meghosszabbítását az tette szükségessé,
hogy a felhívásoknak csaknem felét okt. 2-án
küldötték szét és így a régi előfizetési hatá-
ridő okt. 1 után.

„Magyar kritika.“ E czim alatt ha-
vonként kétszer megjelenő kritikai folyóirat
indult meg B e n e d e k Elek szerkesztésé-
ben. Ő és mellette egy s z e r k e s z t ő
b i z o t t t s á g a d j a k i a f o l y ó i r a t o t,
mely a tudomány és irodalom minden ágát
felölélő kritikai közleményeket tartalmaz. Ma-
napság, midőn a könyvek ugszólván minden
kritikai ellenőrzés nélkül jelennek meg, nagy
szükség van egy komoly kritikai újságra s a
M a g y a r K r i t i k a, első számából
ítélve, annak az újságnak látszik, melyre rég-
óta vár író és közönség. A szerkesztő-bizottsá-
g tagjain kívül Á l d á s s y Antal, B a l a s s a
József, H e l t a i Ferencz, Nyar-
Sándor, F ö l d e s Géza, L á z á r Béla,
R o b o z Andor, J u b a Adolf a legjele-
sebb szakírók munkatársai a M a g y a r
K r i t i k a n a k. Az első számban mag-
vas kritikákat olvasunk történeti, jogi, orvos-
tudományi, nyelvészeti, néprajzi stb. művekről
s több szépirodalmi munkáról: B e n e d e k
Elek szép, komoly hangú beköszöntője után
vagy harminz könyvről van kisebb-nagyobb
bírálat a következők tollából: B a l a s s a
József, M á r k u s Dezső, H e l l e r
Ágost, L á z á r Béla, Á d á s y Antal,
J u b a Adolf, F o d o r Ármin, R o b o z

Andor, Z l i n s z k y Aladár stb. A kritikai közleményeket nagy gondnal szerkesztett bibliográfia zárja be, mely a lapok állandó rovata. A Magyar Kritika előfizetési ára egész évre 5 ft, félévre 2 ft 50 kr. Kiadóhivatal: Budapest, Wesselényi-utca 31 sz.

Egy husz esztendő ujság. Mégis csak igaz az, hogy a közönség meg is szeretheti egy ujságot. Már mi csak a közönség szeretetének és ragaszkodásának tulajdoníthatjuk, hogy van egy heti lapunk, a melyik hétről hétre a legszebb képeket illusztrálva megjelenhetik. Ez az ujság az Ország-Világ, a mely husz esztendő alatt mebből totta az egész olvasóközönséget, úgy hogy most már a magyar irodalom legkiválóbb képviselői dolgozatokat hozni. S a nagy ország összes alkalmi eseményeit pompákepekben ismereti. S e mellett az Ország-Világ előfizetési ára oly ó, hogy ez az összeg senkit sem tarthat vissza az előfizetéstől. Nyolcz forintért egy esztendőig és két forintért egy negyedévig hetről-hétre hűsögesen bekopogtat az Ország-Világ a g s beszámol képekben és versekben a hét eseményeiről. Ezenkívül karácsonra minden előfizető pompás kiállítás iró dalmi: a l m a n a c h t kap a j a n d é k n a. Az almanach bolti ára 2 ft lesz. Továbbá minden előfizető a csomagolási és postázási díj fejében egy-egy kötet regényt is kap ajándékba. Az Ország-Világ legújabb száma is tele van román királyi pár budapesti szanatóriumát ismertető különösen sikerült képekkel. Ezt a füzetet ingyen megkapja mindenki, a ki egy levelezőlapon e czélból a kiadóhivatalhoz fordul (Hold-utca 7.) Az ujságot nem akarjuk külön is az olvasó figyelmébe ajánlani: a ki egyszer megrendelte, az előfizetője marad.

Verne munkái. Jules Verne-nek illusztrált kiadásából, melyet a Franklin-Társulat ad ki, megjelent a 71-75. füzet. Befejeződik a sorozatban K é r a b a n a v a s f e j ü s és megkezdődik A z u s z ó s z i g e t című regény. Verne évi zedek óta a legolvasottabb író minden irodalomban, melynek nyelvére lefordították. Merész fantáziája kalandos utjait követve nemcsak gyönyörködve szórakozunk, hanem sokat tanulunk is. A természettudományok népszerűsítése Jules Verne-nek két-égtel-nél sokat köszönhet. Az illusztrált magyar kiadás fordítása gondos, illusztrációi pedig az eredeti francia kiadás karakterisztikus rajzai. Az olcsóságánál fogva is ajánlatos vállalat füzete 20 kr. mely akár egyenként megszerezhető, akár előfizetés útján minden magyar könyvkereskedésben kapható.

Petőfi kötelezvénye. Érdekes tacsimi étt közöl az U j d o k Petőfinek egy sajátkezűleg írt kötelezvénye, melyet ő írt vandosszínház korában, legnagyobb nyomorúsága idejében állította ki a háziasszonyának. A kötelezvény szövegéről szövege a következő:

Elismerem, hogy Vargáné asszonynak hat heti koszt fejében 22 ft, mondom huszonkét forinttal váltóban adós maradtam, melynek lefizetésére a következő husveti hétre magamat okvetetlen kötelezem. Addig is, míg a főtnevezett summa kezéhez adatik, zálogban marad nála 2 pár fehér ruhám, 2 labim, 1 triko, 1 pár czizma, 1 törülköző, 1 aranyos rámaju kis tükör, melynek hozzám való szállítása a főtnevezett asszonyság magára vállalja. — Ezekre magamat kötelezem. Kecskeméten, apr. 7. napj. 1843 P e t ő f i Sándor, színház.

Olcsó könyvtár. szerkeszti Gyulai Pal kiadja a Franklin-Társulat. A népszerű vállalatnak ismét hat kötete (376-381) hagyta el a sajtót, a következő eredeti és fordított művek Pry Pal megházasolott, A nagy kotnyeles bohózatos történetét bizonyára sokan megnevetették már. Egy-egy mondása szinte szülő igevé is let. Most Mathews egy popnás bohózatban megírta Pry Pal megházasodását. Persze hogy ez is tele van kacagató helyzetekkel, ötletes vidámságokkal, A darabot annak idején a Vig színház is előadta és nagy sikere volt. Olcsóvá, vagy műkedve ók színpadán előadva sem téveszti e hatását. Mihályi József fordította

magyarra. Ára 20 kr. **A magyarság a z A r p á d o k k o r á b a n.** Ily czímen L a n c z v Gyula egyetemi tanár egy tartalmas és felette érdekes tanulmányt írt Arpadkori műveltségünkről. Az egykori és a történelmi kritika mai számbavető adataival állítja össze képet, mely élénk vázatos színekben gazdag. Egyike e könyvecske ama ritkán termő esszayinknek, mely a Kemény Zsigmond és Csengeri Antal tartalmasságára emlékeztetnek és amilyenekben manapság oly ritkán van részünk. Linczy tanulmánya minden magyar embernek kedvelt olvasmánya lesz, 20 kr-ért kapható. — **T h a k e r a y m a g y a r u l.** Az angol regényírók egyik legkiválóbbjának, Thackeray hírneves regényét E s m o n d H e n r i k e t közli az Olcsó könyvtár legújabb két kötet. Anna királynő ezredeseinek önel-trajza ez, amint az író elkészítette, hogy könyven-közve lenséget emelje. Hatalmas erővel öseredeti humorral megrajzolt korszak, egyike az angol regényirodalom legérdekesebb alkotásainak. Thackeraynak a világirodalom Dickens mellett jelölté ki helyét, asinek valamely nyelvén való megjelenése igazi irodalmi esemény számba megy. A magyar fordítást hozzáértő Szász Károly és Szász Béla együttesen végezték. A terjedelmes két kötet ára 1 ft 20 kr. Johnson Samuel. A legnagobb esszayistának Macaulaynek a tanulmányai közül való az Olcsó könyvtár ez új füzete. E népszerű vállalat előszeretettel kultiválja a külföldi irodalmi jelentősebb alkotásainak magyarra való lefordítását mindenkor nyeresége az irodalomnak. A gyönyörű tanulmányt Ascham Gyula jó fordította le. Ára 10 kr. — **M a d a r t a v l a t b o l.** Szász Károlynak, irodalomunk e rég jeles munkásának kisebb irodalmi tanulmányait adta ki új czímen az Olcsó könyvtár. Pílanányilag oda vetett képek, melyekben egy-egy mélyseges eszma tükröződik. Első részében a magyar költészetben századokon át uralkodó irányok motívumait kutatja; a madártávtat magas szempontjából ama kiváló alkotásokat, melyekben a nemzeti szellem legerőteljesebben nyilatkozik. A továbbiakban Dante nagy alkotásáról, a Divina Commediáról szól, melynek klasszikus fordítását tudvalevőleg neki köszönheti irodalomunk. kijelöli Dante helyét a világirodalomban, mellátja nagy művének jellegét és a költemény megírásához egynehány jelentékeny magyarázattal szolgál. A tartalmas és olvasmányos kitünően szolgáló könyvecske ára 20 krajczár.

A Vasárnapi Ujság, a legregibb magyar szépirodalmi és ismeretterjesztő képes lap (44-ik evfolyam) újbban A Vasárnapi Ujság regénytára című állandó szépirodalmi melléklettel bővítve jelenik meg, mely mint a főlap, szintén művészi képekkel van díszítve. Eredeti elbeszéléseket és regényeket képekkel illusztrálva közöl Jókai Mórtól, Mikszáth Kálmántól, Baksay Sándortól, Rákosi Viktoról, Gyarmathy Zsigánétól, Peteleitől, Szivos Bélától, Kazár Emiltől, stb. A külföldi szépirodalomból szintén a legjelesebbeket válogatja ki egy jelenleg Verne Gyula két legújabb érdekes regényét közli, az eredeti francia kiadások 120 rajzava. Felévenként művészi becsű nagy képmelléklettel ad s összesen több mint ezer képet közöl évenként. A Vasárnapi Ujság előfizetési ára évnegyedre 2 ft. A Vasárnapi Ujság kiadóhivatala Budapest, Egyetem-utca p. sz.

KOZGAZDASAG
Hordóknak előkészítése a szüretre.

A Debreczen eredeti közleménye.
Tudnivaló dolog, hogy a hordó igen nagy befolyással van a bor minőségére s ha nem készítik kellőkéz elő a legjobb minőségű bort is élvezhetetlené teszi. Nem lesz tehát felesleges, ha most a szüret közeledtekor egy-t más elmondunk a hordóknak miként leendő előkészítéséről.

Az új hordót használat előtt borképesé kell tenni, ebből a célból forró vízzel többször ki kell öblíteni, vagy pedig kigőzöni. A forró víz ugyanis behatol a hordó likacsiba, s a dongákból az idegen anyagokat eltávolítja, feketebarna színt adván a víznek. Addig kell folytatni a kiforrzást, míg a kiömlő víz ismét tiszta színűvé nem válik. Ennek bekövetkeztével a hordót egészen megtöltjük vízzel s így hagyjuk állani 6-8 napig, mikor is a víz lebecsátása után egynehány liter forró borral öblögtetjük ki s most már nyugodtan önthetjük bele a mustot. Ezen eljárásnál mégjobb az új hordóknak ismételt erős kigőzölése. Barmiként készítjük is elő azonban az új hordót, abba csak mustot cseleszerző önteni, az idősebb fehéror sajátoságok mellé azt kap benne, a vörös bor pedig meghalványodik.

Idősebb vagy használt hordók kezelésére vonatkozólag mindenekelőtt az jegyzendő meg, hogy mihielyt valamely hordó kiürül, az azonnal alapos tisztogatás alá veendő; vízzel kiöblítendő, hordó kefével kisurolandó, hogy a seprő részeknek nyoma is eltávolíassék; az ilyen hordó vízzel ismét elten is kimosatván szájára fektetendő, hogy az utolsó csep viz is lefolyon belőle. Ezután kikénezendő és beaknázandó. Ha a hordó sokáig áll üresen, használat előtt minden esetre forró vízzel kimosandó.

Vörös boros hordókat fehérbor eltartására csak az esetben lehet használni, ha kellőkéz előkészítettek. Ebből a célból 2 gram chlormeszet szünk a hordóba, mire 10 gram tömény kénsav 50 gramm vízzel keverve az akonán át a hordóba öntetik, az akona pedig jól leszárítatik. Az ennek folytán kifejűdő chlorgáz 12 óra alatt tökéletesen megsemmisíti a vörös festőanyagot, mire a hordót ismétellen kiforrzava, fehér borok eltartására is használhatjuk.

Ha a hordó penészes, úgy először is a penész kaparandó le róla; ha a penész alatt a fa fekete, addig folytatandó az eljárás, míg a fanak színe egészen tiszta nem lesz. Persze ha belül fogta meg a hordót a penész, akkor az egészen szűjjel szedendő. Ha azonban a fa még nincs megtámadva, akkor a hordó 10 liter forró vízben feloldandó s a hordó ezzel forrazandó ki, mire forró és hidegvízzel ismétellen kiöblítendő.

Eczetes megsavanyodott hordóba annyi kénét égetünk el a mennyi abban elégni képes. Ezt a kénézést két hetenként 3-4-szer ismételtjük s ha a kén nem akar jól égni, a hordóknak mindkét nyílását felnyitjuk, hogy a levegőt át meg át járja. Használat előtt az ilyen kénézett hordók ismétellen jól kiforrzandók.

Budapesti gabonatózsde

okt. 3
A készáruüzlet hivatalos árjegyzései a következők

B u s a	kilós	Ar 100 kg.	kilós	Ar 100 kg.
Bánsági	76	—00—00	80	00 0—00 00
"	77	—00—00	81	00 0—00 00
"	78	—00—00	82	— — — —
Tiszavidéki	79	—00—00	—	12 40—12 45
"	76	2 00—12 10	80	— — — —
"	77	12 15—12 20	81	00 00—00 00
Pestvidéki	78	12 25—12 30	82	00 00—00 00
"	79	12 35—12 40	—	12 35—12 40
Fehérmegyei	76	11 90—12 —	80	— — — —
"	77	12 05—12 10	81	— — — —
"	78	12 15—12 20	82	00 00—00 00
"	79	12 25—12 30	—	— — — —
Bácskai	76	11 95—12 0 5	80	12 40—12 45
"	77	12 10—12 1 5	81	00 00— — —
"	78	12 20—12 2 5	82	00 00—00 00
Észak magy	79	— — — —	—	— — — —
"	78	— — — —	80	— — — —
"	79	— — — —	81	— — — —
		Min. hekt.-ben		Ar kilogram
Rozs elsőrendű	uj	70—72	8 35	8 45
" másodrendű	"	—	8 30	8 35
Árpa takarmánynak	"	60—62	6 15	6 40
" égetni való	"	62—64	6 60	7 30
" serfőzdei	"	64—66	8 —	10 00
Zab	uj	39—41	6 30	6 50
Tengeri bánsági	uj	—	4 95	5 50
" más nemű	"	—	4 35	5 35
Repce bánsági	"	—	12 20	13 00

Sertés vásár.

okt. 3.

Kőbányai sertéspiacz. Szerbiai: Nehéz páronként 320 kilogrammon felüli súlyban 26—55 krajczárig, közép (páronként 250—60 kilogramm súlyban) 53—54 krajczár Kőnyü (páronként 220 kilogrammig terjedő súlyban) 52—53 krajc. árig.

Sertéslétszám: 1897. évi szept. 27-ik napján volt készlet 30 765 darab, 1897 szept. hónap 29-ik felhajtott 205 drb, 1897 szept. hónap 29-ik napján elszállított 149 darab 1897 szept. hónap 30-ik napjára marat készletben 30 821 drb. A hizott sertés üzle anyzata élők.

CSARNOK.**A prágai ghetto ből.**

— Kohn S. zsidó történetei. —

Fordította: ifj. M ó r i c z P á l.

Egyedül jogosított magyar fordítás

Dávid Leb Magdeburger.

— Elbeszélés az elmúlt század utolsó negyedéből. —

65.

— Magdeburger, mit ajánl kend, tehát mit csináljak, kérdé a gróf, miután kaczagásán erőt vett, ez a Thorsch Sámuel... vagy mi is a neve, mindenesetre érdemes a legszigorubb dorgálásra, mert ha a zsinagóga előljáró ur azt képzeli, hogy az én végzéseimet egyszerűen ad acta teheti, akkor veszélyes lehet reá a esalódása.

Magdeburger nagyon megijedt.

— Kegyelmes uram, az Istenért, csak nem bántja azt a derék, jó embert?

A mindenható ur most akarata ellenére ismét felkaczagott.

— Hallja kend Magdeburger, kend már igazi zsarnokom nekem! Az Istenért! mondja tehát, voltaképen mit kíván tőlem? Mert ahhoz elég értelmes kend, hogy megérti, ily kicsinykedésekkel nem tölthetem sokáig az időm. A cseh királyság elég nagy s a kend ügyein kívül vannak még más elintézni valóm s ne vegye kend rossz néven, néha fontosabbak is. Azért csak mondja ki világosan, hogy mit is akar tehát, aztán ne zavarjon tovább. Tehát megelégszik vele, ha Thorsch Sámuel engedelmessége miatt a bíróság elé állítatom s egy hónapig kenyér és vizre becsukatom? Na, szóljon már kend, szóljon kend... (ostoba ficzko gondola a gróf, a nélkül, hogy ki is mondta volna.)

A jámbor Magdeburger olyat ugrott, mint az anyaoroszlán, mikor a kölykeit elakarják rabolni.

— Nem rossz! kiáltá rémültében s a felelemtől elfuladt még a szava is. Úgy éljen az ur s úgy szolgáljon az egészségem, hogy ezt nem engedhetem meg, az volna még csak a szép! hogy az imaházbeli fázadozásaiért Thorschet még le is esukják! Még jó, hogy a kegyelmes ur a vizet és kenyeret nem sajnálja tőle, a mikor pedig végig koplalhatná az egész hónapot is... haszt e Spekulation!

— De most már mindjárt elveszitem a türelmem. Egy teljes órája, hogy itt fecseg kend és még mindig nem tudom, hogy mit is akar voltaképen! rivalta a gróf. Mondja legalább azt, hogy mint járna el a helyemben, hanem ha nincs kendnek ellenére, akkor csak röviden, kurtán a szavakkal.

— Ugy! Ez már megint más beszéd, ezt már szívesen hallok! Tehát kegyelmes uram, akkor hívassa fel Thorschot s kegyeskedjék neki alázatosan megmondani: Kedves Thorsch uram...

— No a szót már nem szükséges így a szájamba rágnia, majd elvégezem én azt a magam eszétől is, csak a tartalmát adja elő kend gyorsan, szólj a gróf, idegesen toporzékolva a lábaival.

Magdeburgert egész kizavarta a sodrából ez a nem várt közbeszólás s elfelejtette a fázadsággal kieszelt mondkát s ép azért Dávid Leb Magdeburger ur megintelen belekezdett:

— Tehát így mondja majd neki: Kedves Thorsch uram, ez nem szép eljárás igazán ezt nem érdemelte a derék Dávid Leb Magdeburger, hogy így bolondot üzzenek belőle. És a halotti lepedőben még az almemorra is felegette, aztán pedig még sem hagyta túlkölni, hát micsoda eljárás ez? Hát illendő volt ez? Ha már nem akarta, hogy túlköljön, miért nem mondta meg neki egész kerek-perecz és mit titkolódzott, mit hamiskodott és aztán még azt is megmondja neki...

Magdeburger úgy lálszott, hogy még bővebben is kiakarta oktatni a gróft, hanem a gróf nevetve felállott, jóságosan, bizalmasan megkopogtatta a zsidó vállait és trefálkozva mondá:

— Kedves Magdeburger, úgy hiszem, hogy teljesen megértettem az oktatásait, azért most már el is mehet kend. — És midőn a feesező ember még ennek daczára is tovább kárált, a gróf becsengette a hivatal szolgát s parancsolta: Kérem báró Hennek guberniumi tanácsos urat.

— Akkor tehát jó napot s boldog ujesztendőt kegyelmes uram!

8.

A gróf Thorsch Sámuel zsinagóga előljárót másnapra maga elé idéztette. Thorsch nagyon fel volt indulva, bárha a primator a szükséges utasításokkal ellátta is s határozottan magára vállalt mindennemű felelősséget. — Az időtájt kis ok is elég volt a kegyeszettségre. És a gyöngének semmi oltalma sem volt a törvényeket a saját szeszélye s akarata szerint alkalmazhatta. És a legdurvább hatalmaskodások is napirenden voltak. A nagy József császár minden bizonynyal nemes, komoly elvekkal lépett atyáinak trónjára s teljesen híve volt az emberi egyenlőségnek, mely csak háromnegyed század mulva valósulhatott meg Ausztriában a lovagias Ferencz József uralkodása alatt. Abban az időben azonban a császárt a legtöbben meg sem értették s hü, értelmes szolgát sem talált elegendőt, kik nemes ezéjaiban segítették volna az új meleg vért beönteni az óriási államtest ereibe, új, egészséges életre ébresztvén azt. A császár ugyan ami visszaélésről értesült, azt azonnal megsemmisítette, hanem sokról nem volt tudomása, de különben is a hivatalnokok zsarnokoskodását, mely század évekre nyult vissza gyökereivel, nem lehetett ily hirtelenséggel kiirtani.

Thorsch az akkori idők divatja szerint fekete kabátban volt. Térdig ért a fekete selyem nadrágja, fehér harisnyái voltak s a cipőin ezüst esattok.

— Megkapta kend azt a rendeletemet, melyben megparancsoltam, hogy a nagy zsidó ünnepeken ki fújja az altneuzsinagógaiban a túlköt? kérdezte szigoruan.

— Kegyelmes uram, alázatosan jelentem, hogy mi mindig pontosan teljesítjük minden magas parancsát, szólj Thorsch kezdetben határozottan, de aztán a mondat végén elhalkítva reszkető hangját.

A gubernator fürkészőleg tekintett reá, nyilván mert nem értette meg. Hanem az a régi hit, hogy az osztrák főhivatalnoknak esalhatatlannak kell lennie, annyira meggyökeresedett benne, hogy a lenézett zsidó előtt nem akarta elárulni, miszerint nem értette meg. És ezért reahagyta, hogy a szavait érthetőbben kimagyarázza.

— Kegyelmességed azt parancsolta, beszélt az előljáró, hogy Dávid Leb Magdeburger egyik nagyobb ünnepi napon az Altneu zsinagógaiban túlkölhessen. — Az pedig jól ismert kegyelmisséged előtt, hogy az engesztelés napján! nines nagyobb és szentebb zsidó ünnep. Ez a nap teljesen és kizárólag az Isten tiszteltetére van áldozva. Ugy hittük tehát, itt ismét megrezdült egy kicsit a Thorsch hangja, bárha arezán futólagos mosoly futott át, hogy a kegyelmisséged magas óhajainak megfelelőleg járunk el, midőn a bünbocsátás napjának a végén tiszteljük meg Dávid Leb Magdeburgert a schofar-túlköléssel.

— De akkor hát, mit akarhat tőlem voltaképen ez a hóbertos? — susogta magában a gróf, — a számár! Annak a szegény embernek valószínűleg hihetetlen magasnak tetszik ez a kitüntetés — a bolondos biztosan ugrik egyet örömeiben! Aztán arezát komolyan össze lánczolva, fejével kegyesen s helyeslőleg bórintva, így szólj az előljáróhoz:

— Ez teljesen megegyezik az én akaratommal, de különben is egész más valamit akartam kenddel tudatni, mi is volt csak? ... Na igen! — Magas látogató tisztel meg bennünket. Királyi főherczeg, Ferencz ő fensége szerencsételti látogatásával fővárosunkat, mely alkalommal megtekinti Prága minden nevezettségét. Ő fensége a zsidó városban az Altneu zsinagógát szándékozik megtekinteni. Ezt akartam tudatni kenddel, hogy ideje legyen a rendelkezésre. Szóbelileg pedig azért közlöm, mivel nines egész meghatározva, hogy szerencsénk leend a magas látogatóshoz s ép azért a lakosságot sem akarom kitenni hiábavaló készülődésnek s esalódásoknak, ehhez alkalmazkodjék tehát kend... Megértette kend?

— Teljesen kegyelmes uram! szólj az előljáró, megkönnyebűten sóhajtvá fel.

A gubernator csak fejével bñlított, hogy a kihallgatásnak vége s Thorsch mélyen hajlongva távozott. Még mint remélhető volt is, jobban sikerült a dolog. Frankl primatornál nines is okosabb ember a világon! elmélkede magában a zsinagóga előljáró.

Folyt. köv.

Debreczeni városi színház.

Folyó szám 6.

Bérlet szám 4.

Csütörtökön, 1897. évi október hó 7-én

A kisaszony feleségem.

(Marjolaine.)

Operette 3 felvonásban Irták: Leterrier és Vanlov. Fordította: Rákosi. Zenéjét szerzé: Ch, Leocq.

